

کتابتیں

ISSN : 2228-5679

فتروا على السج الخالى الفقه الفاضل الميرزا محمد التبريزي المحقق المحدث ع
عالم الميرزا حسين حجة الله تعالى اليه في الاصول والادب في الادب والادب في الادب
عنه اهله ولا علمه وحظه وماله اليه في كل شيء من كل شيء من كل شيء من كل شيء
في مصنفات سجنه الخالي الاعظم السيد محمد باقر الخليلي في كل شيء من كل شيء
قدس الله روحه وظهره عن ربه في كل شيء من كل شيء من كل شيء من كل شيء
ومن مصنفات السج السيد محمد باقر الخليلي في كل شيء من كل شيء من كل شيء
او في كل شيء من كل شيء من كل شيء من كل شيء من كل شيء من كل شيء
الهم مع الله تعالى الميرزا محمد حسين الميرزا محمد حسين الميرزا محمد حسين
كان رحمه الله والميرزا محمد حسين الميرزا محمد حسين الميرزا محمد حسين

ابراهیم بن حکم بن ظهیر ❖ جایگاه علمی اجتماعی ابن مخلد، از اساتید سنی مذهب شیخ طوسی ❖ حقیقه ایمان شهید ثانی یا ایضاح
البیان زین الدین بن محسن عاملی ❖ چگونگی مرجعیت و نشر فتاوی شیخ اعظم انصاری ❖ حاج شیخ جعفر شوشتری ❖ دکتر سید محمد
علی شهرستانی ❖ زندگینامه های خودنوشت شیخ حسین واعظ شوشتری، محمد تقی نیرتیری، میرزا محمد حسین نائینی و شیخ محمد غروی
سندی از حدود هشتاد سال پیش راجع به تحول در حوزه نجف اشرف ❖ پنج نامه منتشر نشده از استاد فقید دکتر ابوالقاسم گرچی ❖ هبه نامه
و وصیت نامه سید دلدار علی ❖ سه اجازه از بزرگان حله ❖ اجازه ابن ابی جمهور به سید حسن بن ابراهیم بن یوسف بن ابی شبانه
ببیت و پنج رساله در موضوع نذر بعد از وفات ❖ نگاهی به الاخبار الدخیله ❖ الاربعین فی امامه امیر المؤمنین ❖ آفاق نجف ❖
گزارش سفری به ریاض ❖ تصحیح اعیان الشیعه ❖ نامه شیخ آقا بزرگ تهرانی به آیه الله ملا محمد جواد صفای
نکته ها ❖ آثار نو یافته

کتاب پیوست: ملحق مال الاصل

ج مؤلف استدراک الوسائل کبست؟

عبدالجسین طالع

در کتابخانه مجلس، کتابی خطی به شماره ۱۴۵۴۹ به عنوان استدراک الوسائل وجود دارد که خطبه وانجامه ندارد و نویسنده آن شناخته نشده است. نگارنده این سطور، چند سال پیش از این، به دلالت محقق کم نظیر جناب استاد عبدالحسین حائری - سلمه الله و آبقاه - در زمانی کوتاه بر آن مروری کردم و یادداشت هایی نوشتم.

بدان امید که این یادداشت مختصر، اهل نظر را برای شناسایی این نسخه و بهره گیری از آن بر انگیزد، به چند نکته اشاره می شود:

(۱) مواردی روایت است و مواردی کلام مؤلف، که حکم تعلیقه بوسائل دارد.
(۲) عناوین ابواب، دقیقاً با وسائل مطابقت ندارد. و گاهی مؤلف استدراک، عناوین جدیدی ساخته است.

(۳) نسخه شماره صفحه ندارد. به نظر، حدود ۵۰۰ برگ می آید.

(۴) نام دیگر آن: زواید علی الوسائل الذی ترکہ الحزمن الکتاب المعتمدة.

(۵) در مواردی که حدیث استدراک را ذیل عنوان باب یاد شده در وسائل آورده، ترتیب وسائل را رعایت نکرده است.

(۶) نسخه در حاشیه علامت قبال به خط کاتب متن دارد (احتمالاً هر دو به خط مؤلف هستند)

(۷) نویسنده نام کتاب را در مواضع مختلف، یکسان ننوشته است. به این چند مورد دقت کنید:

- در ابتدای کتاب الزکاة: کتاب الزکاة من استدراک الوسائل؛

- ابتدای کتاب الجهاد: کتاب الجهاد من استدراک الوسائل؛

- کتاب الأمر بالمعروف والنهی عن المنکر من استدراک وسائل الشیعه؛

- کتاب التجارة عن مستدرکات الوسائل.

(۸) گاهی با مقابله متن روایات، منبع دیگر برای خبر یافته و گاهی اختلاف نسخه ها را یافته و قید کرده است.

کتاب فیصله (۲)
سال اول، شوال دوم، پاییز و زمستان (۱۳۸۹)

[سلفه شناسی]
ج) مؤلف استدراک الوسائل کبست؟

٩) گاهی بحث مفصل فقهی می‌آورد، مانند آنچه ذیل «باب عدم جواز تعلم النجوم والعمل بها وحکم النظر فیها» و ذیل «باب انّ جوائز الظالم و طعامه حلال...».

١٠) برخی از منابع:

الجغرفیات؛ الهدایة / خصیصی؛ علل الشرایع / صدوق؛ نوادر / راوندی؛ مدینة المعاجز / ابوالمکارم (بهرانی)؛ طبّ الاثمة؛ الاستغانة فی بدع الثلاثة؛ تفسیر العسکری؛ المقنع / صدوق؛ معالم الزلفی / بهرانی؛ رجال / کشی؛ الروضة / (شاذان؟)؛ قرب الإسناد / حمیری؛ کتاب عاصم بن حمید؛ کتاب درست بن ابی منصور؛ روضة الواعظین؛ بحارالانوار؛ تفسیر عبّاسی؛ المعتبر / محقق حلی؛ کتاب محمد بن المنثی الحضرمی؛ بصائر الدرجات / صفار؛ مانند فی اهل البيت فی القرآن / [شاید تأویل الآیات نجفی باشد]؛ عیون المعجزات / مرتضی؛ الاعیانیات؛ الزهد / حسین بن سعید؛ فضائل امیرالمؤمنین / سید رضی؛ المناقب / ابن شهر آشوب؛ معانی الاخبار / صدوق؛ الوافی / فیض؛ شرح نهج البلاغة / ابن میثم؛ تفسیر سید هاشم؛ منیة المرید / شهید ثانی؛ ربیع الشیعة / طبرسی (همان إعلام الوری است)؛ کتاب حسین بن عثمان؛ مکرم الأخلاق / طبرسی؛ عیون اخبار الرضا؛ صدوق؛ فی (احتمالاً وافی)؛ نوادر / علی بن اسباط؛ مجالس / ابوعلی طوسی؛ فلاح السائل / ابن طاووس؛ کتاب سلام بن ابی عمرة الخراسانی؛ الإقبال / ابن طاووس؛ کتاب سلیم بن قیس الهلّالی؛ السرائر / ابن ادریس؛ بعض رسائل البهانی؛ نوادر الحکمة / اشعری؛ امالی / شیخ طوسی؛ المنتهی / علامه حلی؛ الذکری / شهید؛ مدارک / سید محمد عاملی؛ حبل المتین / شیخ بهایی؛ رسالة فی الصلاة / ابن طاووس؛ تفسیر قمی؛ الخرائج والجرائح / راوندی؛ تحف العقول؛ کتاب زید الزراد؛ دعوات / راوندی؛ المناقب / ابوالحسن علی بن محمد شافعی (ابن مغازی)؛ کتاب من لایحضره الفقیه؛ کامل زیارة / ابن قولویه؛ کتاب محمد بن جریر طبری (؟)؛ المحاسن / برقی؛ هداية الامة / حر عاملی؛ فقه الرضا؛ المناقب / خوارزمی؛ العروس / ابوجعفر احمد بن علی قمی؛ الغيبة / طوسی؛ روض / شهید ثانی؛ الاختصاص / مفید؛ خصال / صدوق؛ رسالة فی ردّ اهل العدد / مفید؛ امالی / صدوق؛ مسالک / شهید ثانی؛ کنز الفوائد / کراچی.

١١) نمونه تعلیقات:

١. باب استحباب الفصل بین الأذان والإقامة بجلسة أو کلام أو تسبیح أو رکعتین. أوفنس أوسجود.

[رک؛ وسائل، چاپ ۳۰ جلدی، آل البيت، ج ۵، ص ۳۹۷ - ۴۰۱]

لم يذكر المصنف فی اخبار الباب ما يدلّ علی استحباب الفصل بالسجود. فقلّما لم یطلق علی خبر يدلّ علیه بعد، ولأفقد روى فی هداية الامة عن علي و أبي عبد الله عليه السلام ذلك. والظاهر انه اشار بها إلى ما رواه علی بن موسى بن طاروس فی كتابه

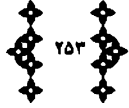

کتاب شهید [۲]

سال اول، شماره دوم، پاییز و زمستان [۱۳۸۹]

[اسمه شناسی]

چ، مؤلف استنادی الوسائل کیت؟

فلاح السائل... [إلى آخر التعليقة]

٢. باب استحباب الاستعاذة عند التلاوة وكيفيتها

[رك: وسائل ٣٠ جلدی، ج ٦، ص ١٩٧ - ١٩٨]

ولامتنع هذه الأخبار الاستعاذة للآية والتسمية ايضاً لما ثبت من استحباب التسمية مطلقاً ولما رواه الشيخ في غيبته وغيره في غيرها واللغظ للأول عن ابن أبي جبر... [إلى آخر التعليقة]

٣. باب تأكد استحبابها في الفرائض وعدم وجوبها فيما عدا الجمعة والعيدين.

اقول: بعد إعلان الرواية يتوقف العدالة الواجبة بنفسها وتحريم الفسق على الجماعة لايجه للحكم بالاستحباب... من سهو قلم جمهور الأصحاب في الباب والله العالم في حديث زرارة والفضيل لعل الفرض المنفي هو الذي على سبيل الشرطية كالذي في الجمعة أو المطلق دون المقيد بالامكان أو الذي نص عليه القرآن أو تقيده أولد ين تدعيه العامة وهو في اليومية وغيرها فرضاً ونفلاً وإن المراد بالسنة هو الموضع الذي يسوغ فيه الاجتماع منهم ^{للآية} لا مطلقاً، كما ربما يفيد. قوله ^{للآية} كلها، فتدبر.

٤. باب تحريم كسب القمار حتى الكعباب والجوز...

الأولى حمل الخير على سهو الراوي، والأخيراً ^{للآية} عالم بأنه حرام جزئياً ولا يأكله، ولا وجه لحمله على أنه ^{للآية} أكله عالمياً به ليقذفه مبالغة في الزجر عنه؛ لأن زجره عنه قبل أكله وحته عليه يعني عن ذلك فتدبر، وأنه ^{للآية} أكله ليقبه أبلغ من الزجر وليعلمهم أن من أكله فحكمه بعد الأكل أن ينقيا.

(١٢) نمونه اختلاف نسخه ها

باب اباحة الصناعات والحرف الى آخره

أقول في نسخ كذا: الدقيق بالبدال المهمة بذل الرءاء، والرءاء في يب كما نته إليه صاحب الوافي.

